

Novičar iz domačih in ptujih dežel.

V seji 3. dne t. m. je minister dнарstva zbornici poslancev priporočal, naj vzame brž ko brž dve stvari v obravnavo, katerima se silno mudí; prva je: posojilo, ktero se ima Ogrom v veliki njih nesreči dati, ker zima že trka na duri in revšina je strašna, — druga pa denar, ki ga mora vlada na pósito vzeti, da se izkoplje iz zadreg. Vnelo se je na to živo besedovanje; „če ogersko reč, kakor jo je dнарstveni odsek prevdaril, dobimo še le danes v roke, je rekel Kuranda, ne moremo na vrat na nos že jutri sklepati o nji“; Hrbst pritrjuje ter pravi, da že v odseku so si bile zelo navskriž-misli, tedaj se tudi zbor mora na to obravnavo dobro pripraviti; Schindler prаша: kako in kaj je z konkurzno in družbino postavo, ter misli, da zbornica ni samo za to, da dнар dovoljuje, temoč tudi za to, da dodela cesar je treba, da se vendar kdaj uresniči ustava v Avstrii. In tako so se pričekali nadalje. Sklep je bil, da se še za neke dni odloži ta stvar. V seji 4. dne t. m. je o stroških ministerstva za pravosodje bila huda pravda za to, da se uradnikom pravosodja povikša plača; v vsem skupaj bi to zneslo 446.047 gld.; govorilo je mnogo poslancev za povikšanje, mnogi pa so odbijali, češ, da kar je enemu pravo, je drugemu drago: tudi politični uradniki so slabo plačani, najslabeji pa finančarji; državna mošnja pa je zelo prazna. Pri tej priliki se je očitalo ministru pravosodja, da zbornici še nista predložena postava za pre naredbo sodnij in novi red kazenske pravde; minister se zagovarja, da ni on tega kriv, in da pridete te dve stvari na vrsto, ko se bo zopet sklical državni zbor. Poslanec Tschabuschnigg tako ostro zagovarja potrebo, da se povikša plača uradnikom pravosodja in s tem dobé izurjeni nezavisni in nepodkupljivi sodniki, da sta ga svarila predsednik in minister. Konec cele razprave je bil, da ostanejo plače uradnikom kakor so bile. — 5. dne t. m. je prišlo posojilo za Oggersko na vrsto. Vlada je po natančnih pozvedbah nasvetovala, naj se dovoli 30 milijonov gold. proti temu, da Ogri poplačajo ta dolg v šestih obrokih in odrajtujejo obresti (činža) po 5 od 100. Dнарstveni odsek pa je nasvetoval zbornici, naj dovoli le 20 milijonov. Poslanec Gros pravi, da ni ne za vladni ne za odborov predlog, ker zbornica nima pravice o tem sklepati; edina prava pot bi bila ta, da bi se bil sklical samo za to zadevo ogerski deželni zbor, in bi vlada bila sama ž njim dognala to stvar, ktera ne spada v oblast dunajskega zbora. Dva dni so bili živi pomenki o tem; nekteri poslanci so govorili za predlog odborov, ki je odbil 10 milijonov od vladnega, — drugi, zlasti Mühlfeld in Berger, pa so se potegovali za vladni predlog ter rekli, da že modrost politična zahteva, da ne žalimo Ogrov z neugodno skopostjo. Al vse to ni nič pomagalo, kakor tudi to ne, da je minister Schmerling opominjal zbornico, naj ne zabi, da zdaj tako nesrečna dežela ni le žitna shramba za Oggersko, temoč za vso Avstrijo; po večini glasov je bilo sklenjeno, naj se Ogrom dovoli le 20 milijonov. Obžaljevanja vreden je ta sklep, ker Ogri zdaj celó nobenega veselja ne bojo imeli priti na Dunaj v državni zbor. Res malo politične modrosti je zopet razodel s tem sklepom zbor, ki bi bil vendar mogel pomisliti, da bi bila zbornica po večini glasov gotovo dovolila 30 milijonov, ako bi bilo tistih 85 ogerskih poslancev v zboru, katerih zdaj ni na Dunaji. Saj vendar zbornica ni hotla s tem sklepom v kontumacijo djati Ogrov? Ako se pomisli, da to, kar se je Ogrom zdaj v nadlogah dalo, ni nobena milošnja, ampak le posojilo na obresti, je ta zbornični sklep toliko bolj neugoden, ker je velik del ogerske dežele res v hudih nadlogah; vlada je

namreč po vestnih preiskavah izvedila, da 519 krajev z 1 milijonom in 700.000 prebivavci in 5 milijoni katarskih oralov je v veliki revščini, ker ta kos sveta je druge leta pridelal za 138 milijonov gold. vrednosti, letos pa komaj za 12 milijonov, tedaj je za 126 milijonov gold. na škodi brez tega, kar je po kugah živine izgubil. — Prav dolgo se je vlekla pravda za posojilo Ogrom, v hipu je pa dovolil zbor vladi, naj za-se na pósito vzame 69 milijonov gold. — Brž drugi dan, ko se je izvedil govor cesarja Napoleona na Dunaji, je Njih Veličanstvo poklicalo ministre in poslanca kneza R. Metternicha v zbor, ki je trpel čez 6 ur. Drugi dan potem se je avstrijski poslanec podal v Pariz. Kaj se je sklenilo v tem zboru, ni znano; to pa je gotovo, da je cesar Napoleon Njih Veličanstvo našega cesarja v posebnem pismu povabil, naj pride v zbor v Pariz. — Na Dunaji se je v treh predmestjih prikazala zopet g o v e j a k u g a. Tudi na M a r s k e m zopet huje razsaja. — V Zagrebu se govori, da se utegne kmali sklicati deželni zbor hrvaški, pa ne v Zagreb, ampak v O s é k! Je li kaj resničnega na tem ali ne, Bog zná; mora pa se kaj važnega pripravljati, ker „Pozor“ ima z „Nar. Nov.“ in „Agramerico“ neprenehoma hudo borbo. — Zdaj pa pride najvažnša novica: 5. dne t. m. se je začel državni zbor v Parizu. Cesar Napoleon ga je začel z ogovorom na starešinstvo in poslance. Ni se svet motil, ko je pričakoval, da cesar Napoleon, ki je dolgo dolgo molčal, bode v državnem zboru spregovoril tehtno besedo, ktera bo kazálo mirú ali — vojske. Po letu 1859, ko se je vojska začela na Laškem, francozki cesar ni več govoril tako pomenljivih besed kakor v današnjem zboru. Začetek govora zadeva domače zadeve; potem prestopi na to, kar se tiče tega, da upravičuje vojsko v Meksiki in Kóhinhini, in potem pretresa punt na Poljskem. V tem pretresu pravi cesar, da ob začetku poljske ustaje ste si bile ruska in francozka vlada najbolje prijateljici in enih misli o vseh velikih evropskih zadevah; v laški vojski in pozneje mu je ruski car Aleksander bil najpoštenejši in srčniši podpornik. To prijateljstvo je terjalo spodobno postopanje o homatijah poljskih; al ker je ruska vlada ravnala z Poljaki kakor s puntarji, ki pa so po naših mislih — pravi Napoleon — le „dedniki (erbi) v zgodovino in v pogodbe vpisanega prava“, je treba bilo se potegniti za ustajo, kateri je zavoljo dolge strpežnosti vtisnjen národni značaj. Zedinila se je francozka vlada z avstrijsko in angleško, da bi Rusija spoznala želje naše; al ni jih hotla vslišati. Na obeh stranéh se je vnel še huji boj, in milovanja vredno je, kar se godí na ruski, pa tudi poljski strani. Kaj pa je zdaj storiti? Boljega ni kakor to, da se poljska stvar podvrže sodnij evropski. Ruska vlada je že rekla, da jo je volja priti v zbor, v katerem bi se vse zadeve obravnale, ktere zdaj pretresajo svet. Poprimimo se tega, da zadušimo vse, kar vrè zdaj na svetu, — da Evropo rešimo mršavega stanú, v katerem se zdaj znajde, in da ustanovimo novi red. Prišel je čas, da trohljivo in po prekucijah spodkopano poslopje prezidamo in postavimo na vso novo podstavo. Treba je novih dogovorov in pogodb. „Pogodb od leta 1815 ni več. Sila stvari jih je potrla že skor povsod. Prelomili so jih na Grškem, v Belgii, na Francozkem, na Laškem in tudi ob Donavi. Nemčija se napenja, da bi jih prestvarila, Anglija jih je velikodušno predrugačila s tem, da je odstopila jonske otoke, Rusija pa jih z nogami teptá v Varšavi. V tem pa, ko se malo po malo razdira podslomba evropskih pogodb, plantijo strasti po širocem svetu, in važne zadeve na jugu in v severu terjajo silovito, da se rešijo dostojno. Kaj neki je tedaj bolj postavno, kaj pametneje kakor to, da se povabijo evropske vlade v

zbor (kongres), kjer bota samoljubje in upor zginila pred najvišjo razsodnijo. Kaj je terjatvam sedanjega časa, kaj željam večine bolj primerno kakor to, da potrkamo na vest in pamet državnih mož vseh dežel in da jim rečemo: srd in predsodki, ki nas razcepujejo, ali niso že dosti dolgo trpeli? Ali bode to neprenehoma overalo napredek omike, da vlada na vlado preži zavidno? Ali ne bode nikdar konca onemu nezaupanju, katero s tem vzdržujemo, da se, kdor bolj more, ta bolj oborožuje za vojsko? Ali bomo na veke požirali najdražje pripomočke dežele s tem, da ošabno kažemo svetu svoje armade? Ali bomo na veke vzdržali stan, kateri ni ne mir s varnostjo svojo, pa tudi ne vojska s srečnimi svojimi naključbami? Ne dajmo, da se oholo ponaša prekucijska pošast razuzdanih strank le za to, ker se z malodušnim pretehtovanjem zoprstavljamu temu, kar narodi po postavi morejo terjati od nas. Zdravimo se in imejmo pogum, da kilavi in negotovi stan nadomestimo s stanovitnim in pravednim, čeravno treba, da žrtujemo to ali uno. Zedinimo se brez predsodkov, brez častilakomnosti; ena misel naj navdaja vse, namreč ta, da ustanovimo novi red, kateri naj se opira na to, kar po dobri pameti gré vladarjem in ljudstvom.

Ta glas, rad verjamem, bojo zaslišali radi vsi vladarji. Kdor bi ga ne, bi kazal, da ima skrivne namere, ki se bojijo belega dné. Pa če bi tudi tega mojega nasveta ne potrdili vsi, bo vendar imel to veliko korist, da potem Evropa zvé, kje da je nevarnost, kje pa blagor.

Dve poti ste odprte: Ena pelje po sprijaznenju in miru do napredka in sreče, — druga pa žalibog! pelje k vojski zavolj trdovratnosti, koja hoče starinstvo vzdržati, če prav se razrušuje še samo po sebi.

In tako, gospôda moja, veste zdaj, kaj hočem govoriti z Evropo. Ta moj glas, ako ga vi potrdite in občinstvo, bo gotovo uslišan, kajti glas bo potem v imenu Francozov. — To je bistveni obseg Napoleonovih besed. — Ni nam treba praviti, da vès svet je ostrmel nad tem, kar je Napoleon tako naravnost in brez ovinkov izrekel. Govor ta sicer ne napoveduje že vojske, al predhodnik je velikih homatij. Zbor vseh evropskih vladarjev, in v tem zboru obravnava vseh zadev, ktere zdaj svet pretresajo, ali pa vojska, to je ob kratkem rečeno, pištola, katero Napoleon evropskim vladarjem stavlja zdaj na prsi. Zbor — ali pa vojska s tem, kdor ne pride v zbor, ker ta je po njegovih besedah „sovražnik miru“. Ali ga bojo pač ubogali vsi vladarji na podlagi „raztrganih pogodb“ od leta 1815? Neizrečeno močen se mora čutiti Napoleon, da tako govori, ali pa že more gotov biti, da večina vlad ni zoper zbor. Al če se tudi snide zbor, kakošni bojo sklepi? bojo li vsaki vladi po volji? in če ne, kaj neki potem? „Gospodar Evrope hoče biti Napoleon brez vojske ali z vojsko“ — to je zapopadek njegovega govora, je rekel nekdo, in res da je taka. Ako mu državni zbor pritrdi, kar zahteva (in kdor slavoljubne Francoze pozná, ne dvomi o tem), bo Napoleon nemudoma terjál vladarski zbor (kongres). Zbor bo tedaj politično gêslo za letošnji zimski čas, — kaj pa dalje spomladi? To vé zdaj le Tisti nad nami, ki piše vsemu svetu veliko pratiko. Prvo, kar je zbor začel, je pretresovanje volitev novih poslancev; ker so neki spodtike nad kakimi 30 novovoljenimi poslanci, bo to pretresovanje trpelo dalje časa, — in potem še le pridejo pomenki na vrsto, kaj naj državni zbor odgovorí ogovoru cesarjevemu. — Pruski državni zbor se je v Berlinu začel 9. dné t. m. Svet

je radoveden, kakošen bo zopet konec tega zbora; morebiti zopet ne opravi nič in gré kmali domú. — Dunajski kupčijski časnik pravi, da kakor dunajske, tako je tudi vse druge evropske dnarničarje potrl strah, ko so izvedili Napoleonov govor; noben človek ne misli več, da bi se spustil v kakošno špekulacijo za prihodnji čas. — Novi kralj grški Juri I. je došel 31. okt. v Atene; razposlal je oklic, v katerem pravi, da ni prinesel saboj ne izurjenosti v vladanji, ne skušene pameti, al resnično ljubezen do naroda; „prizadeval si bodem ljubiti grške šege in navade, spoštoval bodem jezik grški, in zvesto se držal ustave; skušal bodem, da Grško bode izgledna država jutrovim deželam.“ — Iz Kalkute in Bombaja so pretekli mesec dospеле novice v Trst, da se je letos veliko bombaža (pavole) pridelalo v Indii in sicer na pol več od lanskega leta. Važna je ta novica. — Vremenski preroki ne mirujejo. Francozki letnik Mathieu-ov „Annuaire de Mathieu“ za prihodnje leto 1864 prerokuje poslednje dni mesca listopada (novembra) v Benetkah tako strašno hudo vreme, kakoršnega v tem stoletji še ni bilo. Zato vabi prijatle nenavadnih vremenskih prekucij, naj pridejo do 29. novembra 1864 v Benetke. (Mi bomo rají doma ostali.) —

Listnica vredništva. Gosp. dopisniku iz Rog: Dopise radi jemljemo, al dopisnik se saj vredništvu mora imenovati; brezimnih dopisov ne moremo natisniti. — Gosp. M. Kop. v Ž: Nismo Vas pozabili, al primirila se ni še nobena taka služba; za službe v „Oglasniku“ razglašane se morate pa že sami zmeniti, ker vredništvu niso znane; večidel še samo vredništvo ne vé, kaj prinese „Oglasnik“.

Žitna cena

v Ljubljani 9. decembra 1863.

Vagán (Metzen) v novem denarji: pšenice domače 4 fl. 88. — banaške 5 fl. 41. — turšice 3 fl. 40. — soršice 3 fl. 75. — rež 2 fl. 90. — ječmena 2 fl. 50. — prosa 2 fl. 82. — ajde 2 fl. 54. — oves 2 fl. 36.

Kursi na Dunaji

10. novembra 1863 v novem denarji.

Deržavni zajemi ali posojila.		Druge obligacije z lotrijami.	
5% obligacija od leta 1859		Kreditni lozi po g. 100 . g.	137.50
v novem dnar. po 100 g. g.	71.10	4 1/2% Teržaški lozi po 100 „	113.00
5% nar posojilo od l. 1854 „	80.30	5% Donavsko-parabrod-	
5% metalike	74.60	ski po g. 100	91.00
4 1/2% „	67.00	Knez Esterhazy. po g. 40 „	94.50
4% „	59.50	Knez Salmovi po g. 40 „	35.25
3% „	45.00	Knez Palfyovi po g. 40 „	34.25
2 1/2% „	37.50	Knez Claryovi po g. 40 „	35.50
1% „	—	Knez St. Genoisovi po g. 40 „	33.50
Obligacije zemlišn. odkupa.		Knez Windischgráz. po g. 20 „	22.75
(po 100 gold.)		Grof Waldsteinovi po g. 20 „	20.25
5% doljno - avstrijsanske g.	87.00	Grof Keglevičevi po g. 10 „	15.00
5% ogerske	76.00	Budimski . . . po g. 40 „	33.75
5% horvaške in slovanske „	75.25		
5% krajske, štajarske,		Denarji.	
koroške, istrijsanske „	87.00	Cesarske krone g.	15.80
Deržavni zajemi z lotrijami.		Cesarski cekini	5.51
Zajem od leta 1860	95.60	Napoleondori 20 (frankov) „	9.20
„ „ „ 1860 petink. „	96.50	Souvraindori	15.76
„ „ „ 1839	157.50	Ruski imperiali	9.50
„ „ „ 1839 petink. „	99.50	Pruski Fridrikdori	9.60
5% narodni od leta 1854 „	92.50	Angleški souvaindori	11.55
Dohodkine obl. iz Komo „	17.50	Louisdori (nemški)	—
		Srebro (ažijo)	15.50

Loterijne srečke:

V Gradcu } 7. novembra 1863: 4. 22. 62. 55. 6.
na Dunaji } 81. 65. 34. 41. 47.
Prihodnje srečkanje v Gradcu in na Dunaji bo 18. nov. 1863.